

Konferencja naukowa *Dorobek naukowy profesora Mariana Gumowskiego. W 35 rocznicę śmierci.* Toruń 23 października 2009

Prof. Marian Gumowski
1881- 1974

W dniu 23 października 2009 r. w Toruniu odbyła się sesja naukowa zatytułowana „Dorobek naukowy profesora Mariana Gumowskiego. W 35 rocznicę śmierci”. Organizatorami konferencji był Zakład Nauk Pomocniczych Historii UMK, przy współudziale Instytutu Historii i Archiwistyki UMK, Polskiego Towarzystwa Historycznego i Toruńskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Heraldycznego.

Obrady konferencji rozpoczęły się o godz. 9:30. Uroczystego otwarcia sesji dokonali Jan Wroniszewski- kierownik Zakładu Nauk Pomocniczych Historii UMK, oraz Waldemar Chorążyczewski – zastępca dyrektora Instytutu Historii i Archiwistyki UMK. Honorowe przewodnictwo nad konferencją objął Zenon Piech z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Organizatorzy podzielili program konferencji na dwie części: pierwszą podsumowującą dorobek naukowy Mariana Gumowskiego i drugą prezentującą spuściznę po Profesorze i wskazującą miejsca jej przechowywania.

Pierwszą część obrad rozpoczął Andrzej Tomczak (UMK), który zapoznał zebranych z własnymi wspomnieniami dotyczącymi prof. M. Gumowskiego. Następnie Przemysław Żukowski z Archiwum UJ w swym referacie „Mariana Gumowskiego związki z Uniwersyte-tem Jagiellońskim”, przedstawił krakowski okres działalności tego wybitnego badacza, wzbogacając swoje wystąpienie multimedialną prezentacją wybranych dokumentów dotyczących M. Gumowskiego. Kolejny referent Witold Garbaczewski z Muzeum Narodowego w Poznaniu zapoznał słuchaczy z badaniami M. Gumowskiego w zakresie numizmatyki („Marian Gumowski- trzy epoki w badaniach nad historią pieniądza”). Jako kolejny wystąpił Marcin Hlebionek z UMK, który w swym referacie „Mariana Gumowskiego badania nad sfragistyką monarszą” przedstawił wkład M. Gumowskiego w badania nad polskimi pieczęciami królewskimi. Agnieszka Gut z Uniwersytetu Szczecińskiego swe wystąpienie zatytułowała „Heraldyka i sfragistyka zachodniopomorska w badaniach Mariana Gumowskiego” i dokonała w

nim krytycznej analizy dorobku M. Gumowskiego w badaniach wspomnianego regionu. Autorka podkreśliła jego zasługi jako tego, który tak naprawdę wprowadził pieczęcie zachodniopomorskie do polskiej sfragistyki.

Po referacie A. Gut, który kończył pierwszą część obrad, nastąpiła dyskusja, w czasie której m.in. rozpatrywano kwestię czy M. Gumowski stworzył własną szkołę badawczą. Odpowiedź na to pytanie była negatywna, a uczestnicy zastanawiali się, jakie były przyczyny tego faktu: charakter profesora, czy może fakt, że Gumowski początkowo nie miał katedry, a gdy już ją dostał nie było klimatu do jego badań. Dyskutowano także nad stosunkiem tego wybitnego badacza do kwestii zmian w heraldyce miejskiej jak następowała po 1945 r. na Ziemiach Zachodnich. Podkreślono także rolę M. Gumowskiego jako prekursora badań nad sfragistyką samorządową. Zebrani zwracali także uwagę na potrzebę ponownej analizy i krytyki naukowej dorobku M. Gumowskiego. Wspomniany został także projekt utworzenia na bazie Muzeum im. E. Hutten-Czapskiego w Krakowie, Europejskiego Centrum Numizmatyki Polskiej i zasygnalizowano potrzebę zatrudnienia tam historyków- numizmatyków, gdyż obecnie większość pracowników instytucji stanowią archeolodzy. Po dyskusji uczestnicy konferencji udali się na grób M. Gumowskiego, a następnie na przerwę obiadową.

Drugą część obrad, poświęconą spuściźnie M. Gumowskiego, rozpoczął referat Wojciecha Strzyżewskiego z Uniwersytetu Zielonogórskiego „Śląsk w badaniach sfragistycznych i heraldycznych Mariana Gumowskiego”. Autor zapoznał zebranych z pracami M. Gumowskiego dotyczącymi pieczęci i herbów śląskich, oraz z etapami jego badań nad wspomnianym regionem. Kolejny referent Janusz Nowak wygłosił referat pt. „Spuścizna profesora Mariana Gumowskiego w Muzeum Narodowym w Krakowie”. Autor przypomniał w nim okres pracy M. Gumowskiego w tej instytucji, oraz przedstawił materiały po nim znajdujące się (tymczasowo) w Bibliotece XX. Czartoryskich. Następnie Robert Forysiak- Wójciński z Zakładu Narodowego im. Ossolińskich w swym wystąpieniu „Dorobek naukowy i kolekcjonerski Mariana Gumowskiego w zbiorach Ossolineum” zaprezentował spuściznę po tym wybitnym historyku, jaka znajduje się w zasobach Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Obejmuje ona oprócz pokażnej liczby reprodukcji pieczęci (ok. 30 tys. sztuk), także zbiór numizmatyczny i dokumenty (w tym rękopisy). Kolejnym referentem był Janusz Grabowski z Archiwum Głównego Akt Dawnych, który w swym referacie „Odciski pieczętno Mariana Gumowskiego w zbiorach sfragistycznych Archiwum Głównego Akt Dawnych” zapoznał uczestników ze stworzoną przez Gumowskiego kolekcją odcisków pieczęci wykonanych w tuszu lub atra-

mencie, która została przekazana do AGAD. Autor przeprowadził klasyfikację tego liczącego nieco ponad 4,5 tys. sztuk zbioru zarówno pod względem pochodzenia terytorialnego, jak i funkcji, jakie sprawowali użytkownicy pieczęci, których odciski znalazły się we wspomnianym zbiorze. Następny prelegent Andrzej Mycio z Biblioteki Głównej UMK przedstawił spuściznę po M. Gumowskim znajdującą się w zbiorach toruńskiej Biblioteki Uniwersyteckiej, oraz etapy jej przekazywania do wyżej wymienionej instytucji („Spuścizna Mariana Gumowskiego w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej UMK”). Jako ostatni wystąpił Andrzej Buczyło z UMK, który wygłosił komunikat „Darowizna Mariana Gumowskiego w zbiorze numizmatycznym IHiA UMK”, podczas którego dokonał charakterystyki tego fragmentu spuścizny.

Po referatach nastąpiła dyskusja, w czasie której uczestnicy zwrócili uwagę m.in. na potrzebę opublikowania bibliografii prac M. Gumowskiego, oraz na prowadzenie badań nad innymi wybitnymi profesorami. Podkreślono trafność decyzji organizowania tego typu sesji dla popularyzacji dorobku badaczy. Uczestnicy zwrócili uwagę, że powyższa sesja dała możliwość zapoznania się z miejscami przechowywania spuścizny po Marianie Gumowskim i wyrazili nadzieję, że może stanie się ona przyczynkiem do stworzenia biografii tego wybitnego badacza i historyka. Dyskutujący zauważyli ponadto, że część dorobku M. Gumowskiego (w tym niewydane drukiem prace) jest przechowywana w zbiorach Biblioteki Narodowej. Zasygnalizowano także przygotowania do wydania drukiem katalogu pieczęci zachodniej Ukrainy pochodzących ze zbioru M. Gumowskiego, który opracował Witalij Perkun. Uczestnicy wyrazili także nadzieję, że organizatorzy przygotowując tom pokonferencyjny postarają się o pozyskanie artykułu uwzględniającego także medalierstwo, które było jedną z dziedzin zainteresowań wspomnianego badacza.

W czasie konferencji wygłoszono łącznie 11 referatów, które miały na celu przybliżenie działalności i badań prowadzonych przez Mariana Gumowskiego, oraz charakteru spuścizny która po nim została. Organizatorzy zapowiedzieli wydanie materiałów sesji w tomie konferencyjnym. Podsumowania dokonał przewodniczący obradom Zenon Piech, a Jan Wroniszewski jako przedstawiciel organizatorów oficjalnie zamknął konferencję i złożył podziękowania zarówno uczestnikom jak i instytucjom, które objęły honorowy patronat nad tą sesją.

Andrzej Buczyło